

ЕКСПЕРТНА ДУМКА

Щоб знизити податки, слід переглянути видатки

Оподаткування в Україні: ключові проблеми і шляхи їх вирішення

Учасники дискусії за Круглим столом Фінансового прес-клубу спробували відповісти на запитання, що нині для України найголовніше? Наповнення бюджету? Забезпечення стабільності державних фінансів? Чи все ж таки створення стимулів для виходу бізнесу з тіні та активізація економіки, збільшення темпів її розвитку? Адже без зростання економіки ми ніколи не зможемо звести бюджет і

фінанси. Як правильно вийти з цієї ситуації? Як одночасно забезпечити необхідні реформи і стабільність фінансової системи? Одне з найважливіших питань: в який термін країна побачить новий проект Податкового кодексу – документу, який збере в одне норми податкового законодавства і, безсумнівно, стане кроком вперед, незважаючи на різні думки і суперечки навколо нього?

Павло СААВЕДРА, старший економіст представництва Світового банку в Україні:

– На мою думку, основою реформування податкової системи України має бути визначена справедливості, і для всіх платників податків повинні бути створені рівні умови. Нині ж одні підприємства обкладаються податками за загально прийнятою системою, інші мають привілеї. Зокрема, таким ключовий аспект податкової політики – як привілей з ПДВ. Цифри підтверджують, що ці привілеї не можна економічно виправдати, тому що існуючі проблеми дозволяють процвітати тіньовій економіці. Водночас економіка не повинна задихатися, коли їй необхідно відновлюватися. Сьогодні слід проводити реформу спрощеної системи, яка вводилася більше 10 років тому і нині не реформувалася. Загальновідомо, що окремі структури розвивають свої операції, щоб «випуститися» в цю систему, а люди з високим рівнем доходів реєструються як консультанти і платять дуже малі податки. Світовий банк підтримував і підтримує систему спрощеного оподаткування, але лише для малого бізнесу, що дійсно таким є, щоб цю систему не використовували як схему звільнення від оподаткування.

За прикладом інших країн Україна може запровадити такі короткострокові заходи, як збільшення акцизів на алкоголь і тютюн ще на 10%. Скажімо, від оподаткування позашляховиків не постраждає середній клас.

Надзвичайно важливе питання – адміністрування податків. По-перше, уряд має розробити чіткий план з повернення ПДВ, оскільки у протилежному випадку накладаються додаткові податки на експорт, від якого залежатиме відновлення економіки. Необхідно зменшити трансферне ціноутворення, що здійснюється в великих індустріальних групах, і продумати капіталізаційні схеми. Щоб вирішити проблеми великих платників податків, необхідні зміни до законодавства і відповідна регуляторна політика. Водночас малому бізнесу, як я вже говорив, слід зменшити податкове навантаження. З цього приводу ми маємо цілий ряд пропозицій.

Україні потрібні і такі середньострокові реформи, як, наприклад, зменшення ставки податку на прибуток підприємств в 2012 році. Необхідно гармонізувати бухгалтерський і податковий облік і вже розпочати дискусію з цього приводу. Всі заходи варто здійснювати паралельно з підготовкою бюджету.

Тетяна ЄФИМЕНКО, заступник міністра фінансів України:

– Три роки тому наша країна декларували гармонізацію українського податкового законодавства з європейським. Наша позиція полягає в тому, щоб фінансовий тиск жодним чином не перевищував той, що існує в інших країнах.

Розрахунки підтверджують, що податкове навантаження в Україні не більше, ніж 30,9% до ВВП, всі інші показники – від лукавого. Для порівняння: в європейських країнах рівень фінансового навантаження – 34-40%, у США і Японії – 22%. Різниця пов'язана з системою соціального страхування, оскільки в Україні і Європі для забезпечення соціальних програм передбачене створення централізованих фондів – пенсійного та інших.

По-перше, цього року всі органи влади дотримуватимуться зазначеного рівня оподаткування за нині діючим циклом сплати, який регулюється законодавством. По-друге, в Україні склалася ситуація, коли дуже багато податків пішли в тінь. Нещодавно спільно з Генеральною прокуратурою і бізнесом ми розглядали ситуацію з поверненням податку на додану вартість. За два останні роки через економічну кризу в країні відбувається падіння імпорту і експорту, але заявки на відшкодування ПДВ порівняно з 2006-2007 роками зросли майже вдвічі, що пов'язано з тіньовими оборотами. Тому уряд сьогодні пропонує провести інвентаризацію цих задекларованих сум, повернути кошти від легальних операцій і припинити ті, що пов'язані з операціями сумнівного характеру. З цього питання є ціла низка законодавчих ініціатив.

Але, незважаючи на це, ми задекларували, що маємо намір з початку другого півріччя перейти на автоматичне відшкодування ПДВ. Відносно тих боргів, які склалися на 1 січня 2010 року, запропонований окремий механізм за допомогою державних цінних паперів, а поточне повернення ПДВ відбуватиметься в стандартному законодавчому режимі.

Щодо адміністрування ПДВ на продукцію, яка завозиться в Україну як імпорт також запроваджуватимуться підходи для визначення справедливої ціни, щоб адміністратор міг збирати податки залежно від якості і кількості товару. У сфері імпорту-експорту ми боретимось як з так званим нетивовим експортом. Сьогодні у нас лікєро-горілчані підприємства експортують дуже багато продукції (наприклад, тканини), зовсім не пов'язаної з діяльністю такого підприємства. Скажімо, обленерго експортують сільськогосподарську продукцію. Я не можу їх звинувачувати, можливо, це новий напрямок бізнесу, але адміністратори отримали завдання перевірити легальність таких операцій, щоб позиції, які стосуються наповнення державного бюджету, були виконані. Митниці також слід чітко з'ясувати, скільки завезено ввзуття – шкряного, пластмасового, гумового. Важливо, щоб основна маса одягу не завозилася як секонд-хенд. Зрозуміло, що в посткризовий період фінансова частина бюджету – одна з основних. В Європі також запровадили дуже багато податкових важелів. Разом з тим стимулююча функція податкової системи повинна розвиватися. Насам-

перед це стосується тих, кого зачепила криза, громадян. Тому пільги з підтримки підприємництва ми повинні розглядати не лише як режим преференцій, скажімо, в сільському господарстві, а таким чином, що в фінансовому просторі ця галузь отримує серйозну пряму допомогу. Сьогодні держава пропонує чимало важелів, пільг, які надають суб'єкту господарювання можливість мати ресурс для розвитку виробництва. В Міністерстві фінансів ми розглядаємо ці напрямки не окремо, а в цілому як фінансовий простір, де, з одного боку, повинні надавати пряму підтримку стимулюванню бізнесу, а з іншого, розвивати стимулюючі і регулюючі функції оподаткування.

Нині ми спостерігаємо, як змінюються підходи до промислової політики. Так, Україна задекларувала шлях євроінтеграції, а в березні цього року на форумі в Брюсселі ми почули, що в Європі національні економіки запроваджують не стандартні підходи, а власні набори податкових важелів для антикризового регулювання. І це серйозна підстава, щоб сказати: давайте обережніше ставитися до всезагальної стандартизації, давайте говорити про координацію. Тому ми запроваджуватимемо в Податковому кодексу принцип координації податкових норм, щоб наша податкова система була конкурентоздатною, привабливою і зрозумілою інвесторам і щоб правила, якими оподатковуються інвестиції, виробництва, стандарти, за якими працюють адміністратори податків, були справді європейськими. А набір податкових важелів – маю на увазі співвідношення фінансових і регуляторних – повинен бути національним і відповідати тій ситуації, яка сьогодні склалася в нашій економіці.

З точки зору регулювання цей набір повинен спиратися на змінену структуру. Якщо після кризи ми відновлюватимемо зростання економіки, витрачаючи ресурси, енергію, які і раніше, це буде шлях в нікуди. Тому слід запровадити важелі управління економікою з допомогою важелів податкових. На засіданні групи з реформування податкової системи ми обговорювали можливість введення акцизного збору на електроенергію, щоб використовувати цей чинник з метою енергозбереження. Є різні підходи з ресурсозбереження, прийняті в інших країнах. Будемо уважно ставитися до цих чинників.

Ми знижуватимемо податкові ставки, але й розширюватимемо базу оподаткування, щоб ту частину економіки, яка сьогодні працює в тіні, – крок за кроком без надмірної фіскалізації вводити в поле, де відбувається нормальна фінансова робота. Отже, наша позиція – знижуючи в цілому ставки, щороку після 2011-го розповсюджувати податковий тиск на тих, хто сьогодні податки не сплачує і працює в тіні. Сьогодні в Міністерстві фінансів працює дуже потужна група фахівців, науковців, проводять консультації з бізнесом і іншими експертами, щоб на початок травня запропонувати проект Податкового кодексу з новими підходами. Три роки тому була підготовлена база, проарховані варіанти, ми провели дуже багато консультацій з усіма учасниками цього процесу. А тому приречені створити цей документ, щоб з 1 січня 2011 року наша країна використовувала новий Податковий кодекс.

Інна ЛУНІНА, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу фінансового і бюджетного прогнозування Інституту економіки та прогнозування НАН України:

– Хочу висловити деякі свої міркування як представник академічної науки і громадянин цієї країни.

Нині необхідно широко обговорювати ключові питання державних фінансів України, тобто проблеми доходів і видатків, які включають не лише бюджетну систему, але й фонди обов'язкового державного соціального страхування.

За останні десять років більша частина видатків пов'язувалася із збільшенням видатків Пенсійного фонду. Торік у ПФУ була спрямована не лише кожна п'ята гривня з державного бюджету, але й гроші, додатково вилучені з єдиного казначейського рахунку. Тобто майже 40% видатків Пенсійного фонду були профінансовані за рахунок бюджетних коштів. Тому, порушуючи проблему зниження податкового навантаження на економіку, насамперед слід обговорювати умови, за яких це можна зробити, і найважливішу з них – невідкладну реформу пенсійної системи. На мою думку, ця проблема повинна широко обговорюватися в пресі і суспільстві, щоб кожний громадянин розумів: завтра це безпосередньо стосуватиметься і його.

Останніми роками збільшення соціальних виплат з бюджету відбувалося, в першу чергу, за рахунок або державних заощаджень, або суттєвого зниження інвестиційних видатків бюджету. А в нашій державі вони в 2-3 рази перевищують інвестиційні видатки всіх європейських країн з перехідною економікою. І це при тому, у якому катастрофічному стані знаходиться наша інфраструктура і житлово-комунальне господарство! Тому, на мою думку, якщо ми навіть знижимо податкові ставки, і у бізнесменів з'являться гроші, вони не обов'язково вкладатимуть їх в національну економіку. Можливо, знайдуться кращі місця, з сприятливішим економічним, фінансовим кліматом, кращими інфраструктурними умовами, куди вони виведуть свої капітали. Зниження податкового навантаження – не самоціль. Воно повинне

сприяти створенню можливостей для економічного росту, що не можуть розглядатися у відриві від інфраструктурних умов, які значною мірою забезпечуються лише державою і бюджетом.

Соціальні видатки у нас сьогодні найвищі в Європі – понад 22% ВВП. Більша частина їх пов'язана з різними пільгами і гарантіями, наданими на початку 90-х років на хвилі популізму. Цього немає в жодній країні з високими соціальними зобов'язаннями! Тому, якщо ми хочемо говорити про зниження податкового навантаження, потрібно невідкладно провести інвентаризацію всіх актів, якими передбачені соціальні пільги і гарантії, і скасувати всі пільги, не пов'язані із захистом найбільш вразливих верств населення.

За таких умов, на мою думку, насамперед слід говорити не про зниження податкових ставок, а податкового навантаження на капітал і доходи підприємців, що можна забезпечити двома способами: не лише зниженням ставок, але й зміною бази оподаткування. А цього можна досягти за рахунок цільового зниження податків через прискорену амортизацію. Саме цей метод не вимагає дуже серйозних заходів контролю, нових видатків і водночас спрямований на те, щоб підприємці не лише одержували додаткові доходи, але й вкладали їх у виробництво.

Я думаю, слід порухати питання про повернення до прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб, бо якщо ми вирішимо завдання перерозподілу доходів і захисту широких верств малозабезпеченого населення, не можна не використовувати податкові інструменти. Необхідно широко обговорювати питання введення податку на нерухомість, тому що без цього податку проблема місцевих бюджетів не буде вирішена. Сьогодні місцеві органи влади не мають у своєму розпорядженні жодного податку, за допомогою якого вони могли б поєднувати потреби у видатках з існуючими можливостями.

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА

Адміністрування 2-го Рівня

Вчимося у сусідів – плануєте вчасно!

Грег МакТаггарт, старший міжнародний радник з питань пенсійної реформи, фінансований USAID Проект "Розвиток ринків капіталу"*

– Є кілька методичних питань стосовно загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи, які ще мають бути вирішені. Одне з цих питань полягає у визначенні того, чи відбувається якась зміна в ролі, яка передбачена для Пенсійного фонду України згідно із Законом "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", прийнятим в 2003 р., відповідно до якого він діятиме як адміністратор 2-го Рівня пенсійної системи. Потрібен час для розробки, тестування і запровадження адміністративних систем, а важливість перспективного планування неможливо перебільшити. Три з найближчих сусідів України – Росія, Угорщина та Польща – мали серйозні проблеми з адмініструванням 2-го Рівня. Як Угорщина, так і Росія навіть

повністю змінили свою початкову модель адміністрування. В Росії пенсійні внески спочатку збиралися через Федеральну податкову службу (ФПС РФ; проте невдовзі стало очевидним, що така система створює величезні проблеми. В даній часті Пенсійний фонд Російської Федерації прийняв від ФПС збір та переказ внесків, зібраних у загальнообов'язковій накопичувальній системі. В Угорщині працівники спочатку повинні були переказувати внески безпосередньо до надавачів послуг на 2-му Рівні. Наразі процес збору внесків навпаки є централізованим: роботодавцям потрібно зробити тільки один платіж. Однак ця важлива зміна була запроваджена після того, як 2-й Рівень вже функціонував протягом десяти років, зривши цю реформу надзвичайно дорогою.

З особливо важкою ситуацією, яку треба було виправляти, зіткнулася Польща. В Польщі питання адміністрування отримали недостатню увагу, а органи влади не передбачили достатньо часу для створення відповідної системи. Коли запроваджував 2-й рівень, Управління соціального забезпечення Польщі, яке є центральним адміністратором, виявилось неготовим до цього: було відсутнє програмне забезпечення, потрібне для здійснення адміністрування. В результаті, коли почали надходити мільйони внесків, було неможливо розподілити їх по індивідуальним рахункам та ефективно інвестувати, що призвело до втрати учасниками інвестиційного доходу. Уряд був змушений компенсувати ці втрати за рахунок державного бюджету. Також під

тиском уряд був змушений вносити зміни і до системи адміністрування. Цей хаос значно збільшив вартість розробки та встановлення програмного забезпечення.

Невдалі досвід сусідів України показує, що неадекватне планування дорого обходиться, особливо модифікація структури адміністрування 2-го Рівня після того, як вона вже запроваджена. Перспективне планування є єдиним шляхом успішної модернізації адміністративних вимог – до роботодавців та учасників пенсійної системи.

*Погляди та думки автора, висловлені тут, не обов'язково представляють чи відображають погляди чи думки уряду США або USAID.

ЗАПРОШЕННЯ НА ЗБОРИ

Шановні члени Кредитної спілки "АЖІО"!

Спостережна рада Кредитної спілки "АЖІО" (код за ЄДРПОУ 21482339, Свідоцтво про реєстрацію фінансової установи за серією та номером КС №415 від 22.07.2004 року), інформує про скликання чергових Загальних зборів кредитної спілки "АЖІО", які відбудуться **21 травня 2010 року о 18:30** за адресою: Київ, вул. Володимирська, 57 (у Молодіжному залі Київського будинку вчителя). Початок реєстрації учасників о 18-00.

На порядок денний Загальних зборів пропонується винести наступні питання:

1. Заслуховування та затвердження звіту спостережної ради КС "АЖІО".
2. Заслуховування та затвердження звіту правління КС "АЖІО".
3. Заслуховування та затвердження звіту кредитного комітету КС "АЖІО".
4. Заслуховування та затвердження висновку ревізійної комісії КС "АЖІО".
5. Заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена річна звітність КС "АЖІО" (річна фінансова звітність та звітні дані КС "АЖІО" за 2009 рік) та затвердження річної звітності та результатів діяльності КС "АЖІО" за 2009 рік.
6. Ознайомлення з бюджетом на 2010 фінансовий рік.
7. Про визначення незалежного аудитора (аудиторської фірми) для підтвердження достовірності і повноти річної звітності КС "АЖІО" за 2010 фінансовий рік.
8. Про розподіл нерозподіленого доходу, що залишився у розпорядженні КС "АЖІО" за підсумками 2009 фінансового року.
9. Внесення змін до Статуту КС "АЖІО".
10. Внесення змін до порядку розподілу доходу та покриття збитків КС "АЖІО".

Термін подачі пропозицій та зауважень до порядку денного – не пізніше 14 травня 2010 року.

З 14 травня, спостережна рада КС "АЖІО"

КРЕДИТНА СПІЛКА "ІСТОК"

повідомляє про проведення чергових загальних зборів членів Кредитної спілки "ІСТОК", які відбудуться 17 травня 2010 р. о 10:00 за адресою:

Одеса, Фонтанська дорога, буд.16/8, оф. 9. Реєстрація учасників зборів з 9:00. При собі мати документ, що посвідчує особу.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ:

1. Затвердження порядку денного загальних зборів членів кредитної спілки.
2. Заслуховування та затвердження звітів спостережної ради, кредитного комітету, правління кредитної спілки.
3. Заслуховування та затвердження висновку ревізійної комісії.
4. Заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена річна звітність (річна фінансова звітність та звітні дані кредитної спілки за звітний період).
5. Затвердження річної звітності (фінансової звітності та звітних даних) та результатів діяльності кредитної спілки за звітний рік.
6. Розгляд бюджету кредитної спілки на 2010 фінансовий рік.
7. Розподіл нерозподіленого доходу кредитної спілки "ІСТОК" за підсумками 2009 року.
8. Про припинення членства у зв'язку зі смертю членів кредитної спілки, про виведення зі складу засновників кредитної спілки у зв'язку зі смертю.
9. Інші питання.

Пропозиції до порядку денного загальних зборів членів КС "ІСТОК" приймаються до 30 квітня 2010 року.

Кредитна спілка "Львів"

повідомляє про проведення загальних зборів членів спілки, які відбудуться 18 травня 2010 року о 10:00 (початок реєстрації з 09:30) за адресою: Львів, пл. Соборна, 12-а.

Порядок денний зборів:

1. Про заслуховування та затвердження звітів спостережної ради, кредитного комітету, правління та висновків ревізійної комісії КС "Львів" за 2009 рік.
2. Про заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена річна звітність КС "Львів" (річна фінансова звітність та звітні дані КС "Львів" за 2009 рік) та затвердження річної звітності та результатів діяльності КС "Львів" за 2009 рік.
3. Про визначення незалежного аудитора (аудиторської фірми) для підтвердження достовірності і повноти річної звітності КС "Львів" за 2010 рік.
4. Про ознайомлення з бюджетом на 2010 рік.
5. Про розподіл доходу та покриття збитків КС "Львів" за зв'язку з 2009 фінансового року.

Спостережна рада КС "Львів"

Кредитна спілка "КС Володар"

запрошує Вас взяти участь у чергових Загальних зборів членів кредитної спілки "КС Володар" за підсумками 2010 р. Кредитна спілка "КС Володар" повідомляє, що чергові загальні збори членів Кредитної спілки за підсумками 2010 року відбудуться **24 травня 2010 р. о 9:00.** Місце проведення загальних зборів членів кредитної спілки: Київ, вул. Солом'янська, 3, в приміщенні ВАТ "Діпрозв'язок".

Реєстрація членів кредитної спілки для участі у загальних зборах проводиться з 8:15 до 8:45 за місцем проведення загальних зборів. Строк подачі пропозицій та зауважень до порядку денного до 24 квітня 2010 року.

Порядок денний:

1. Про затвердження порядку денного загальних зборів членів кредитної спілки.
2. Обрання голови загальних зборів та секретаря загальних зборів.
3. Прийняття рішення про відкрите чи таємне голосування.
4. Заслуховування аудиторського висновку, яким підтверджена повнота та достовірність річної звітності за 2009 рік.
5. Заслуховування та затвердження висновку Ревізійної комісії.
6. Заслуховування та затвердження звіту Спостережної ради.
7. Заслуховування та затвердження звіту Правління.
8. Заслуховування та затвердження звіту Кредитного комітету.
9. Затвердження річних результатів діяльності Кредитної спілки "КС Володар" на підставі річної звітності, включаючи баланс та звіт про доходи і витрати та звітності про фінансово-господарську діяльність за 2009 рік.
10. Розподілення нерозподіленого доходу кредитної спілки за 2009 рік.
11. Визначення незалежного аудитора, який складатиме аудиторський висновок з метою підтвердження достовірності і повноти річної звітності кредитної спілки за 2010 рік.
12. Про затвердження нового складу Ревізійної Комісії та Спостережної ради.
13. Про затвердження змін до Статуту Кредитної спілки.
14. Доведення до відома затвердженого бюджету на поточний фінансовий рік.
15. Про зміну юридичної адреси.
16. Інше.

Спостережна рада Кредитної спілки "КС Володар" Тел. для довідок: (044) 359-02-07

Від редакції: Підсумовуючи, зазначимо: не викликає сумнівів той факт, що формування нових підходів до соціально-економічних перетворень має спиратися як на результати наукового аналізу власної траєкторії розвитку, так і на узагальнення світових тенденцій. Наука готова і прагне працювати на забезпечення економічної, політичної, соціокультурної модернізації країни. Головне сьогодні – щоб у вітчизняних керівників було бажання і готовність задіявати у реалізації суспільних перетворень науковий потенціал України.